

**Independent Joint Anti-Corruption
Monitoring & Evaluation Committee**

**مطبوعاتي خبر پانه: افغانستان د نړیوالې رویتیا ادارې د ادارې فساد کلني ارزونه کې ونه توانیده
چې پرمختګ وکړي**

کابل افغانستان، ۱۳۹۴ سلواغه ۷ - نن، د نړیوالې رویتیا ادارې (TI) چې له ادارې فساد سره د مبارزې په برخه کې د نړۍ تر ټولو لویه اداره ده، د ادارې فساد په اړه د ۲۰۱۵ کال اړوند کلني مشاهدو ارزونې لست خپور کړ. د ۲۰۱۳ او ۲۰۱۴ کلونو ترمنځ د یوڅه پرمختګ سربیره په ۲۰۱۵ کې د افغانستان نمره ټیټه شوه، او هیواد په نړۍ کې ترټولو څخه په فساد ککړ هیواد پاتې شو. د نړیوالې رویتیا ادارې نوملړ کې افغانستان د ۱۶۸ هیوادونو په ډلې کې ۱۶۶ هیواد دی چې یوازې د شمالي کوریا او سومالیا څخه مخکې دی.

د ادارې فساد مشاهدو ارزونې نوملړ په عامه سکتور کې د سوداګرو او د هیواد تجربه درلودونکو کارپوهانو نظر له مخې ادارې فساد ارزوي. د دغه نوملړ جوړولو لپاره، د نړیوالې رویتیا ادارې مالومات د ځانګړي هیواد په اړه د خپلواکو ادارو څخه چې په عمومي ډول د حکومتوالی او سودګرۍ برخو کې تخصص لري، راټولیري.

په ۲۰۱۳ کال کې افغانستان له ۱۰۰ څخه د اته نمره تر لاسه کولو سره د شمالي کوریا او سومالیا سره په وروستي ځای کې اړیکې وشکولې. په ۲۰۱۴ کې افغانستان له ۱۰۰ څخه ۱۲ نمرې تر لاسه کړې. د نړیوالې ادارې وروستي لست کې افغانستان ته ۱۱ نمرې وکړې. په دغې ارزونه کې د ۲۰۱۴ کال څخه د ټیټو نمره اخیستلو لاملونه ډیر دي، چې د قانون تطبیق او عدلي ادارو ټیټه وړتیا؛ په چارو کې د پیاوړو سیاسي کسانو دوامداره لاسوهنه؛ د پولیس او اردو بستونو په ګډون د بستونو پراخه پیرودل؛ د ځمکو لاندې کول (غصب)؛ د ځمکو پیرودل او یا د یوه نوې کار پیل کولو لپاره سوداګر باید د اوردو، پیچلو او داسې بهیرونو څخه چې روښانه نه دي تیر شي؛ او ډیرو لوړپوړو چارواکو له خوا د ادارې فساد سره د مبارزې هڅو ته د لومړیتوب ورکولو لپاره د سیاسي ارادې نشتوالی رانغاړي، خو دې ته محدود نه دي.

د ۲۰۱۴ کال په وروستي میاشتې کې د نړیوالې رویتیا ادارې د فساد پخوانی نوملړ خپور شوی وو، د څارنې او ارزونې کمیټه، د ولسمشر غني او اجرائیه رئیس عبدالله عبدالله د نوي حکومت (د ملي یوالي حکومت) له لورې او په افغانستان کې له ادارې فساد سره د مبارزې سیستم د پیاوړي کولو لپاره د هغوي روښانه سیاسي ارادې په درلودو، وهڅول شوه. د ملي یوالي حکومت په لومړیو میاشتو کې د کابل بانک کرکچ پېښه پرانستل شوه او ولسمشر دولتي ادارو ته امر وکړ چې د څارنې او ارزونې کمیټې ټولې سپارښتنې پلي کړي. خو، له هغه مهال راهیسې، د مهمو برخو لکه امنیت او بیکارۍ ترڅنګ له ادارې فساد سره د مبارزې لپاره د ملي یوالي حکومت د توان په اړه اندیښنې او شکونه په ډیر ویدو دي. د دغه شان اندیښنونو څخه یوه، د ۱۳۹۴ کال په لېنډۍ میاشت کې د هوښیار ښارګوټي (Smart City) پروژې پرانستلو پرمهال د کابل کانک اختلاس په تور محاکمه شوي مجرم سره د سټیج په سر، د حکومت د یوه لوړپوړي چارواکي رابنکاره کیدل وو.

د څارنې او ارزونې کمیټه دې ته په پام کې افغانستان له بی شمیره سیاسي، ټولنیزو، اقتصادي او امنیتي ننگونو سره مخ دی؛ هیله لري چې له ادارې فساد سره د مبارزې برخې کې پرمختګ شونې اوسئ. سربیره پر دې چې د ملي یوالي پر حکومت باور د تیر کال په پرتله ډیر ټیټ شوی او خوځښتونه په ډیر ویدو دي، بیا هم د هیواد راتلونکي بدلیدو لپاره د اړینې سیاسي ارادې او پیاوړو هڅو وړښودو لپاره د ملي یوالي حکومت ته ډیر لنډ فرصت پاتې دی.